

Enheten för brandskydd och brandfarlig vara
Håkan Sten
010-240 5055
hakan.sten@msb.se

Konsekvensutredning avseende förslag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd om rengöring (sotning) och brandskyddskontroll

1 Bakgrund

När lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) trädde i kraft 1 januari 2004 förändrades också regleringen av sotningsverksamheten. Kommunen skulle fortsätta ansvara för att rengöring (sotning) och brandskyddskontroll utförs regelbundet men den enskilde fastighetsägaren gavs möjlighet att efter medgivande från kommunen själv eller genom annan få utföra sotningen inom den egna fastigheten. Vad gäller brandskyddskontrollen ska denna alltid utföras genom kommunens försorg och av personer som uppfyller fastställda behörighetskrav. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har meddelat föreskrifter om vilka objekt som ska omfattas av lagens krav på sotning och brandskyddskontroll, om brandskyddskontrollens omfattning, inom vilka intervall kontrollen ska utföras samt vilka behörighetskrav som ska ställas på de som utför den.

Kommunerna ska meddela föreskrifter om hur ofta sotning ska ske. Sotningsintervallen kan därmed göras mer flexibla och anpassade efter lokala förhållanden. När kommunen ska meddela sotningsfrister bör den, enligt propositionen (2002/03:119) till LSO, beakta när brandskyddskontrollen ska göras så att samordningseffekter kan tas tillvara. För att vägleda kommunerna har MSB meddelat allmänna råd om sotningsbehov för olika anläggningstyper mot bakgrund av föreliggande brandrisk. Samtliga ovan nämnda föreskrifter regleras idag i Myndighetens för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd om rengöring (sotning) och brandskyddskontroll (SRVFS 2005:9).

2 Problembeskrivning

2.1 Inledning

En arbetsgrupp inom Regeringskansliet fick den 21 april 2009 uppdraget att genomföra en uppföljning av den reform av räddningstjänstlagstiftningen som Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) har inneburit. Uppföljningen "Reformen skydd mot olyckor Ds 2009:47", redovisade att nuvarande system för rengöring och brandskyddskontroll i stort har fungerat enligt intentionerna. I uppföljningen belystes särskilt fristerna för brandskyddskontrollen. Synpunkter framfördes på att de kortaste fristerna för brandskyddskontroll bör kunna förlängas utan att brandskyddet försämras samtidigt som de längsta fristerna om åtta år kan innebära risker från brandskyddssynpunkt. Bedömningen var därför att när tillräckliga erfarenheter från genomförda brandskyddskontroller finns bör en prövning och analys genomföras av om fristerna behöver ändras och om de i så fall kan förenklas mot mer enhetliga frister.

Mot bakgrund av uppföljningen gjorde MSB en översyn av regelverket rörande fristerna för brandskyddskontroll och initierade den nu aktuella revideringen av MBS:s föreskrifter och allmänna råd (SRVFS 2005:9) om sotning och brandskyddskontroll.

I dagens system finns tre kontrollfrister. Dessa är två, fyra eller åtta år enligt gällande föreskrifter.

Fastbränsleeldade värmepannor samt kökspisar och fastbränsleeldade lokaleldstäder som används i omfattning mer än bara för trivseldning tillhör kategorin eldstäder som har en brandskyddskontrollfrist på två år. Även imkanaler i storkök har fristen två år.

Olje- och gaseldade värmepannor men även undantagsvis fastbränsleeldade värmepannor där eldningen sker i mycket begränsad omfattning eller där pannan ingår i en värmecentral som står under kontinuerlig övervakning, tillhör kategorin eldstäder som har en brandskyddskontrollfrist på fyra år.

Lokaleldstäder och kökspisar som används endast för trivseldning, eller om de är belägna i ett fritidshus, tillhör kategorin eldstäder som har en brandskyddskontrollfrist på åtta år.

2.2 Mål och utgångspunkter med revideringen

Brandskyddskontrollen syftar till att upptäcka fel och brister i en anläggning för att undvika bränder samt skador till följd av brand och ska utföras av personer som uppfyller fastställda behörighetskrav. Kontrollen innebär en prövning av att den enskilda anläggningens funktion och egenskaper från brandskyddssynpunkt i huvudsak överensstämmer med de krav som gällde när anläggningen togs i bruk.

Med utgångspunkt i att brandskyddskontroll ska utföras på ett kvalitativt bra sätt till rimlig kostnad har revideringen haft som utgångspunkt att se om en förlängning av fristerna, på de objektskategorier där statistiken visar att de utgör en lägre risk, är möjlig. I slutändan skulle detta kunna leda till att kvaliteten på vissa brandskyddskontroller generellt höjs då dessa kan ges ett funktionellare intervall där både den enskilde och brandskyddskontrollanten finner brandskyddskontrollen mer ändamålsenlig.

Översynen av nuvarande regler har tagit utgångspunkt i skadeutfallet efter att LSO trätt ikraft. För att kartlägga skade- och problembilden för olika anläggningstyper har den statistik som bygger på de insatsrapporter som de kommunala räddningstjänsterna fyller i efter genomförd räddningsinsats använts. Utfallet i de olika fristkategorierna har sedan ställts i relation till varandra för att kunna värdera och jämföra riskerna för och vid brand.

Den effekt brandskyddskontrollen bedöms ha haft inom de olika objektskategorierna från det att det nya systemet trädde ikraft 2004 har också analyserats och värderats. Detta har skett genom att studera ett urval av utfärdade förelägganden riktade mot de olika anläggningstyperna i ett antal kommuner. Ovanstående finns mer ingående redovisat i rapporten "Uppföljning av föreskrifter om brandskyddskontroll" som MSB genomförde under 2012 (MSB diarienummer 2012-896).

Lokaleldstäder och köksspisar har i nuvarande föreskrift möjlighet att få två olika tidsintervall för brandskyddskontroll beroende på användningssätt. Sedan nuvarande föreskrifter om sotning och brandskyddskontroll började gälla har det visat sig att det finns vissa svårigheter att bedöma och avgöra vilken frist en lokaleldstad ska ha. De intervall som är möjliga enligt gällande föreskrifter är två eller åtta år. Därför har en utgångspunkt varit att se över den förhållandevis stora skillnaden mellan de två olika fristerna samt att försöka förtydliga kraven så att bedömningen av vilken frist som ska tillämpas likriktas.

Förändringarna avser således i huvudsak att ändra fristerna och objektsindelningen samt att göra vissa förtydliganden i syfte att underlätta tillämpningen av reglerna. En förutsättning har varit att brandskyddet inte ska påverkas negativt och att fristerna ska vara beroende av förbränningsanordningarnas utförande och användning.

2.3 Arbetet med revideringen

Under 2012 genomförde MSB, som nämnts ovan, en uppföljning av de förändringar av sotningsverksamheten som skedde när LSO trädde i kraft. Arbetet handlade i huvudsak om att föreskrifterna om frister för brandskyddskontroll följdes upp. Arbetet bedrevs i projektform och till arbetet fanns en referensgrupp knuten. I referensgruppen fanns representanter för

Sveriges Skorstensfejaremästares Riksförbund, kommuner av varierande storlek samt två skorstensfejaremästare som på kommunens uppdrag utför sotning och brandskyddskontroll.

Resultatet av uppföljningen visade att det bedöms finnas stöd för förändringar av vissa brandskyddskontrollfrister och att ett arbete med att revidera föreskrifterna om sotning och brandskyddskontroll skulle inledas.

Revideringen av föreskrifterna har sedan utgått från denna genomförda uppföljning. Arbetet med att revidera föreskrifterna har bedrivits i projektform. En intern arbetsgrupp inom myndigheten har arbetat med revideringen bestående av sakkunniga från enheten för brandskydd och brandfarlig vara tillsammans med jurister från rättsenheten. Denna arbetsgrupp har kontinuerligt stämt av tillvägagångssätt och inhämtat synpunkter från en extern arbetsgrupp där en representant för kommunerna respektive en från Sveriges Skorstensfejaremästares Riksförbund ingått.

Den 4 februari genomfördes också en hearing för att inhämta synpunkter på de förslag till ändringar som ovan nämnda arbetsgrupper föreslagit. Till hearingen hade representanter för Sveriges kommuner och landsting, Sveriges Skorstensfejaremästares Riksförbund, Svensk försäkring, Boverket samt fastighetsägarorganisationer bjudits in. Efter hearingens genomförande har synpunkter analyserats och resulterat i att förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om sotning och brandskyddskontroll nu skickas på remiss.

3 Alternativa lösningar

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska enligt 3 kap. 2 § förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor meddela föreskrifter om vilka objekt som från brandskyddssynpunkt omfattas av kraven på rengöring (sotning) och brandskyddskontroll enligt 3 kap. 4 § LSO. Myndigheten ska även meddela föreskrifter om hur omfattande brandskyddskontrollen ska vara och hur ofta den ska göras. Därför saknas möjlighet att inte föreskriva om detta och därför har revideringen haft de utgångspunkter som beskrivs i avsnitt 2.2.

4 Berörda

Föreskrifterna och de allmänna råden om rengöring och brandskyddskontroll påverkar såväl kommuner som fastighetsägare samt de småföretag som i dagsläget bedriver sotningsverksamhet enligt nuvarande lagstiftning.

Kostnaderna för brandskyddskontroll kommer totalt sett att bli lägre för landet i sin helhet jämfört med dagens förhållanden. För de flesta fastighetsägare innebär förändringarna att brandskyddskontroll kommer att genomföras mera sällan än idag och att kostnaderna därmed kommer att minska jämfört med idag. Vissa kategorier av småhusägare kan dock få ökade kostnader vilket

kommer att drabba de med anläggningstyper som föreslås få ett något tätare kontrollintervall. Bedömda kostnadseffekter redovisas mer ingående i bilaga 1.

Det kan, totalt sett i landet, förväntas bli en minskad arbetsvolym till följd av ändrade brandskyddskontrollfrister. De konsekvenser som förslaget får på arbetskraftsbehovet, som redovisas i bilaga 2, bedöms dock inte fullt ut få den effekt som är beräknad. Detta beror till övervägande del på att alla idag föreskrivna brandskyddskontroller inte alltid har utförts. Enligt den statistik som kommunerna årligen rapporterar via länsstyrelserna till MSB så har utförandegraden legat runt 90 procent vilket ger att minskningen av det uppskattade arbetskraftsbehovet därför inte bedöms bli lika stor som beräknat. Det bedöms därför med de föreslagna ändringarna finnas större möjlighet att hinna med att utföra alla brandskyddskontroller i framtiden.

5 Författningsändringar med konsekvenser

De huvudsakliga förändringarna är att fristerna för brandskyddskontrollens genomförande föreslås ändras. Fristerna är redan idag olika långa beroende av bedömd brandrisk för olika anläggningstyper. I dagens system finns tre kontrollfrister. De tre fristerna är två, fyra eller åtta år enligt MSBs föreskrifter och allmänna råd (SRVFS 2005:9) om sotning och brandskyddskontroll.

Vid bedömningen av brandrisken för olika anläggningstyper har flera olika avvägningar gjorts. En del har varit att studera ett statistiskt material i form av genomförda räddningsinsatser mot olika anläggningstyper. En annan del har varit att göra stickprov genom att välja ut ett mindre antal kommuner för att studera om det finns skillnader i antalet meddelade förelägganden under en viss tid mellan de olika anläggningstyperna. Förutom detta så har andra faktorer som den enskilde eldarens möjlighet att påverka bränslehanteringen samt de förekommande temperaturförhållandena i samband med eldning av olika anläggningar bedömts.

I det nya systemet föreslås två olika frister för olika anläggningstyper, tre respektive sex år. Bakom förslaget ligger också att fristerna behöver anpassas så att det är möjligt att vid ett och samma tillfälle kontrollera flera olika anläggningar hos en och samma fastighetsägare även om anläggningarna har olika frister.

Den föreslagna systemförändringen till två frister kan enkelt beskrivas som att olika anläggningstyper har värderats i förhållande till om de kan anses utgöra en högre eller lägre risk vid eldning. Vedpannor har bedömts vara den anläggning som utgör störst brandrisk och har därför också fått utgöra referensyta vid bedömning av lämplig frist för övriga anläggningar.

Ändringarna berör således främst frister och anläggningstyper men vissa förtydliganden har även gjorts i andra avsnitt för att göra dem lättare att tolka

och tillämpa. Nedan beskrivs ändringarna i respektive paragraf och det framgår också inom parantes vilken motsvarande paragraf är i nuvarande föreskrifter (SRVFS 2005:9).

Särskilt ska noteras att kontrollfristen för imkanaler i storkök, som idag är två år, inte föreslås ändras. Det har inte visat sig finnas något i de statistiska underlagen som stödjer en förändring av denna frist. Även om antalet bränder minskat är det ett så litet statistiskt utfall att det är svårt att dra särskilt långtgående slutsatser av detta. Bränder i den här typen av anläggningar riskerar också att få stora konsekvenser och, till skillnad från övriga frister, kan de också få relativt stor inverkan på tredje man.

2 § Definitioner (2 §)

Ändring

Definition på begreppet lokaleldstad har förtydligats.

Motiv

Det har funnits vissa problem med att förstå lokaleldstadens begränsningar med avseende på användningsområde och därmed i förlängningen även vilken frist som ska tillämpas.

Konsekvenser

Avsikten är att den förtydligade definitionen ska ge färre frågetecken och ge ett mindre tolkningsutrymme avseende lokaleldstäders brandskyddskontrollintervall (frist).

3 § Rengöring (sotning) (3 §)

Ändring

Förtydligande angående eldstäder för matlagning i punkten två.

Motiv

Det blir tydligare att särskilja vissa lokaleldstäder för matlagning ifrån lokaleldstäder för uppvärmning.

Konsekvenser

Även om en eldstad bara används för matlagning och inte för uppvärmning så kan den kortare fristen enligt de allmänna räden vara tillämpbar.

4 § Kontrollfrister (Brandskyddskontroll) (4 §)

Ändring

Nuvarande 4 § har i detta förslag delats upp i två delar. Den första delen av nuvarande paragraf har inte förändrats i sak och blir kvar i denna föreslagna bestämmelse. Det har också förtydligats att brandskyddskontrollen inte bör

göras tidigare än tre månader från den dag då fristen löper ut genom att detta flyttats från allmänt råd till föreskriftstext.

Dessutom har nuvarande 13 § om vad som gäller för anläggningar som inte längre är i bruk flyttats så att detta istället inbegripits i denna paragraf.

Motiv

Syftet har varit att med de föreslagna ändringarna göra denna paragraf till en renodlad huvudregel om kontroll och frister.

Tillämpningen av nuvarande paragraf har inte fungerat som avsett och förutsättningar som egentligen endast tillhörde första kontrolltillfället har använts som motiv för att tidigarelägga kontroller även av andra orsaker.

Det bedöms också bli tydligare om det som gäller för anläggningar som inte längre är i bruk beskrivs i samma paragraf som behandlar vad som gäller för kontrollfrister generellt.

Konsekvenser

Förutsättningarna för brandskyddskontrollen och fristernas längd blir enklare att läsa sig till och därmed bedöms tillämpningen underlättas. Ändringarna innebär i sig inte något nytt men den del som lyfts från allmänt råd får en bindande status som föreskriftstext.

5 § Första kontroll efter nyinstallation eller väsentlig ändring av anläggning (ny paragraf med delar av gamla 4 §)

Ändring

Denna föreslagna paragraf utgör den andra delen av nuvarande 4 §. Detta innebär att reglerna om första kontroll efter nyinstallation har fått en egen bestämmelse. Förändringar i sak har skett när det gäller tidsförskjutningen av den första kontrollen. Ändringen är att tidsförskjutningen föreslås bli 18 månader jämfört med dagens 12 månader om slutbesked enligt plan- och bygglagen utfärdats. Dessutom har det förtydligats vad som gäller för anläggningar som börjat användas utan att slutbesked enligt plan- och bygglagen utfärdats. Med detta förtydligande ges möjlighet att tidigarelägga den första brandskyddskontrollen på en sådan anläggning med upp till 36 månader.

Motiv

Syftet med denna nya paragraf är att den ska utgöra ett komplement till huvudregeln, dvs. den föreslagna nya 4 §. Särregleringen i detta fall handlar då endast om vad som ska gälla för den första kontrollen vid nyinstallation eller väsentlig ändring av en befintlig anläggning .

Förtydligandena har också handlat om anpassningar till de ändringar som gjorts i plan- och bygglagen. Tidsförskjutningen av den första kontrollen har ändrats för att kunna anpassas till de nya kontrollintervallens längd. Detta har

ytterst gjorts för att möjliggöra att brandskyddskontrollen ska kunna samordnas för flera fastigheter i ett område.

Konsekvenser

Förutsättningarna för vad som gäller vid tidigareläggning av den första kontrollen vid nyinstallation eller ändring blir tydligare.

6 § Värme-, varmvatten-, varmlufts- och ångpannor (5 §)

Ändring

Förändringar av brandskyddskontrollens intervallängd har gjorts.

Kontrollfristen för pannor som eldas med ved eller andra fasta bränslen (förutom pellets) ändras från två till tre år. Om eldning sker med pellets i helautomatisk, standardiserad anläggning som är speciellt konstruerad för eldning med pellets föreslås kontrollfristen ändras från två till sex år.

Kontrollfristen för pannor som eldas med annat bränsle (t.ex. olja eller gas) ändras från fyra till sex år.

Motiv

En övergripande synpunkt på fristerna har varit att den kortaste fristen i nuvarande system är för kort. Detta i relation till att det enligt den tillgängliga statistiken tydligt framgår att det är vedpannor som utgör den största risken gör att dessa föreslås få kontrollfristen tre år. Andra anledningar till att riskerna vid eldning av vedpannor bedöms som stora är att den enskildes påverkan vid eldningsprocessen är stor samt att rökstemperaturerna är förhållandevis höga. Därmed får också fristen för vedpannor utgöra referensyta för kontrollfristerna för övriga anläggningar.

Sedan 2007 finns statistiskt underlag för att särskilja pelletspannor, utifrån risk, från de som eldas med ved och olja. Det underlaget talar för att pelletseldade värmepannor ska ha en längre frist jämfört med vedpannor. Olje- och gaspannors risk bedömdes redan 2004 vara lägre än övriga pannors. Som en följd av att det nu på ett bättre sätt går att värdera deras inneboende risk genom att inventera såväl skadefallet som behovet av riskreducerande åtgärder (antalet förelägganden jämfört med andra anläggningstyper) så är en förlängning av fristen för såväl olje- som gaspannor möjlig utan att brandsäkerheten bedöms bli eftersatt. Gemensamt för automatiserade och standardiserade pelletspannor samt olje- och gaseldade pannor är också att den enskildes påverkan vid eldningsprocessen är låg samt att rökstemperaturerna är förhållandevis låga.

Konsekvenser

De föreslagna ändringarna gör att samtliga anläggningar får längre kontrollfrister, vilket innebär minskade kostnader för fastighetsägarna. Samtidigt blir fristerna bättre anpassade efter riskerna i samband med eldning av olika anläggningar utan att brandskyddet bedöms försämrats.

7 § Kökspisar, ugnar och andra jämförbara eldstäder för matlagning (6 §)

Ändring

Förändringar av brandskyddskontrollens intervallängd har gjorts. Om eldning sker med ved eller andra fasta bränslen ändras kontrollfristen från två till tre år. Om eldning sker med annat bränsle (t.ex. olja eller gas) ändras kontrollfristen från fyra till sex år. Förtydligande om att det gäller eldstäder för matlagning har också skett.

Motiv

Se motiv för 6 §.

Konsekvenser:

De föreslagna ändringarna gör att samtliga anläggningar får längre kontrollfrister, vilket innebär minskade kostnader för fastighetsägarna. Samtidigt blir fristerna bättre anpassade efter riskerna i samband med eldning av olika anläggningar utan att brandskyddet bedöms försämrats. Denna paragraf blir också tydligare eftersom det klart uttrycks att det gäller eldstäder för matlagning.

8 och 9 §§ (7 och 8 §§)

Ändring

Förändringar av brandskyddskontrollens intervallängd har gjorts. För lokaleldstäder som används som den huvudsakliga källan för uppvärmning av det rum där eldstaden finns ändras kontrollfristen från två till tre år. Kontrollfristen för eldstäder som endast används i begränsad omfattning för eldning i korta eldningscykler samt eldas med gas ändras från åtta till sex år.

För pelletseldade lokaleldstäder där anläggningen är helautomatisk och speciellt konstruerad för eldning med pellets ändras kontrollfristen från två till sex år.

Förtydligande har också skett för de fall då en lokaleldstad inte ska anses utgöra den huvudsakliga källan för uppvärmning av det rum den står i. De allmänna råden har dessutom kompletterats med ytterligare vägledning om vad som ska anses utgöra begränsad användning och eldning i korta eldningscykler för att tydliggöra vilken frist som ska tillämpas när.

Motiv:

Lokaleldstäder och kökspisar har i nuvarande föreskrift möjlighet att få två olika tidsintervall för brandskyddskontroll beroende på användningsätt. Sedan föreskrifterna om sotning och brandskyddskontroll började gälla har det visat sig att det finns viss tillämpningsproblematik vad gäller att bedöma och avgöra vilken frist en lokaleldstad ska ha. Grunden har varit att alla lokaleldstäder samt kökspisar, förutom de som återfinns i fritidshus, i princip ska ha det kortare intervallet för brandskyddskontroll. Dock är det så att det

finns lokaleldstäder och köksspisar som endast eldas i begränsad omfattning i korta eldningscykler (gäller i normalfallet fritidshus) och därför inte bedöms utgöra samma risk som de som används i större omfattning och därför har ett betydligt längre intervall.

De intervall som tidigare varit möjliga att få är två eller åtta år. I nuläget finns det inte någon statistik runt lokaleldstäder som särskiljer risken för de som eldas i begränsad omfattning i korta eldningscykler jämfört med de som eldas för uppvärmning. En förklaring till detta är att det har uppfattats som svårt att avgöra vilken frist en lokaleldstad ska ha. Eftersom underlaget i detta avseende är bristfälligt bedöms det heller inte som möjligt att ändra på systemet med två frister för lokaleldstäder som grundar sig på användningssätt.

Däremot har den stora skillnaden på frister, dvs. två eller åtta år, bedömts som orimligt stor och att en kontrollfrist på åtta år kan innebära vissa risker ur brandskyddssynpunkt.

Bedömningen när det gäller lokaleldstäder är att eldning av dessa generellt utgör risker ur brandskyddssynpunkt. Dock är det så att det finns ett antal lokaleldstäder som inte eldas i någon större utsträckning och därmed inte utgör någon högre risk. Dessa bedöms därför även fortsättningsvis kunna ha en längre frist än de lokaleldstäder som används som huvudsaklig uppvärmningskälla för det rum de är uppställda i.

Att riskerna vid fastbränsleeldning av lokaleldstäder (dock ej pellets) bedöms som stora är bland annat att den enskildes påverkan vid eldningsprocessen är stor samt att rökgastemperaturerna kan bli mycket höga. Automatiserade och standardiserade pelletskaminer och övriga lokaleldstäder som inte används som den huvudsakliga källan för uppvärmning av det rum där eldstaden finns har bedömts utgöra betydligt lägre risk. Den enskildes påverkan är förvisso hög men det eldas generellt så sällan och under så kort tid att temperaturpåverkan på brännbara byggnadsdelar betraktas som förhållandevis små. Rökgastemperaturerna kan vara förhållandevis höga (dock ej pelletseldade lokaleldstäder) men eldningen sker normalt så sällan och under så kort tid att risken för temperaturpåverkan på brännbara byggnadsdelar även i detta avseende får betraktas som förhållandevis små.

Konsekvenser:

De föreslagna ändringarna gör att vissa anläggningar får längre kontrollfrister och andra kortare. Samtidigt blir fristerna bättre anpassade efter riskerna i samband med eldning av olika anläggningar. Tillsammans med de förtydliganden som gjorts i 2 § när det gäller definitionen av en lokaleldstad är bedömningen att tillämpningen av paragraferna blir enklare och mer lättbegriplig för såväl den enskilde fastighetsägaren som för kommunens brandskyddskontrollanter och tjänstemän. En närmare redovisning av de ekonomiska konsekvenserna finns i bilaga 1 och 2.

Övrigt

Som en följd av dessa ändringar föreslås i kommentarerna till det allmänna rådet att kommunen kan besluta om ändring av vissa sotningsfrister från fyra till tre år för att underlätta samordning av rengöring (sotning) och brandskyddskontroll.

6 Överensstämmelse med Sveriges medlemskap i EU

MSB:s föreskrifter om rengöring (sotning) och brandskyddskontroll innehåller främst regler om vilka objekt som ska omfattas av krav på rengöring respektive brandskyddskontroll, kontrollfrister och vad kontrollen ska omfatta. Dessa regler berörs inte av EU-lagstiftning och bedöms inte strida mot Sveriges förpliktelser gentemot EU.

7 Ikraftträdande och informationsinsatser

Föreskrifterna planeras att träda i kraft den 1 januari 2015. För de ändrade föreskrifterna finns behov av övergångsregler.

Eftersom alla frister, utom de som rör imkanaler, för brandskyddskontrollens genomförande ändras finns det av planeringsmässiga skäl behov av viss anpassning tidsmässigt. Anledningen till detta är att en jämn arbetsbelastning mellan åren behöver skapas för de som ska utföra brandskyddskontrollerna. Detta bedöms vara en förutsättning för att få till en fungerande verksamhet när det gäller att utföra brandskyddskontroller eftersom behovet av behöriga brandskyddskontrollanter behöver vara samma varje år. Exempelvis ska vissa anläggningar som med dagens system har kontrollfristen två år och som är uppdelade i två lika stora delar (dvs. hälften genomförs år 1 och hälften år 2) nu istället få kontrollfristen tre år och därmed delas upp i tre lika stora delar (dvs. en tredjedel år 1, en tredjedel år 2 och en tredjedel år 3). För att kunna åstadkomma detta behövs för just denna ändring övergångsregler som sträcker sig över tre år och där brandskyddskontrollen under övergångstiden ska ske med intervall som är mellan den gamla och den nya fristen. Detta finns schematiskt åskådliggjort för olika utfall av ändringarna och mer ingående beskrivet i bilaga 3.

Reglerna planeras träda i kraft den 1 januari 2015. För att ge möjlighet att lägga om planeringen föreslås en övergångsregel som innebär att de kontrollfrister som föreslås bli tre år ska tillämpas senast den 1 januari 2018 och de kontrollfrister som föreslås bli sex år ska tillämpas senast den 1 januari 2021. Viktigt att komma ihåg är således att det inte råder fri fristsättning under övergångstiden utan att endast ett intervall som ligger någonstans mellan den gamla och den nya fristen kan komma ifråga.

Övergångsreglerna underlättar också för kommunerna att få kontroll på behovet av behöriga brandskyddskontrollanter. Detta underlättar i sin tur både kommunens möjlighet till uppföljning av genomförda brandskyddskontroller men även i samband med upphandling av framtida utförare av brandskyddskontrollerna när detta görs.

Ändringarna är relativt begränsade men får ganska stor påverkan på kommunerna och de företag som på kommunens uppdrag utför brandskyddskontroll (och i viss mån även sotning). Därför kommer särskilda informationsinsatser att göras om ändringarna. Detta kommer att ske i nära samarbete med Sveriges kommuner och landsting (SKL) och Sveriges Skorstensfejaremästares riksförbund (SSR). Information kommer att spridas via informationskanaler som branschtidningar, myndighetens webbplats och inte minst i samband med den i september planerade Sotningskonferensen för ovan nämnda målgrupper.

8 Företag som berörs

Det är främst företag som har avtal med någon kommun i Sverige och som på kommunens uppdrag utför brandskyddskontroll, enligt 3 kap. 4 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, som kommer att påverkas av de föreslagna ändringarna.

9 Tidsåtgång och administrativa kostnader för företag

Tidsåtgång och administrativa extrakostnader kommer att uppstå vid ett enda tillfälle. Det är vid omplanering av brandskyddskontrollernas intervall. Detta förutsätter att det är ett företag som på kommunens uppdrag mot ersättning utför brandskyddskontroll och för dess räkning planerar för densamma, vilket det i de allra flesta fallen är. I annat fall är det kommunen som helt drabbas i enlighet med nedanstående resonemang.

För att få ett jämnt fördelat arbetsflöde krävs att det görs en inventering av antalet objekt inom varje fristkategori för att sedan fördela dessa utifrån den nya frist de ska ha. Exempelvis ska de objekt som i det gamla systemet skulle ha en kontrollfrist på fyra år nu fördelas på sex år istället. Detta är en planering (inventering och fördelning) som endast behöver göras vid ett tillfälle då de nya föreskrifterna börjar gälla. Tidsåtgången bedöms därför vara begränsad och vara i genomsnitt ca 20 timmar för ett berört företag. En engångskostnad för varje företag bör därför hamna runt 10 000 kronor. Antalet företag som berörs är mindre än 300, varvid den sammantagna nationella administrativa merkostnaden för fristförändringarna beräknas bli mindre än tre miljoner kronor.

Vissa ändringar i föreskriften som syftar till att underlätta tillämpningen genom att förtydliganden gjorts bedöms dock innebära mindre frågor och ett minskat informationsbehov för företagen gentemot enskilda fastighetsägare.

10 Andra kostnader och förändringar för företag

Det kan komma att uppstå kostnader för vissa företag med anledning av att de tvingas endera säga upp personal eller anställa ny personal. Möjlighet att beräkna denna kostnad exakt är dock begränsad då antalet företag som kommer att behöva säga upp eller anställa ny personal svårigen kan uppskattas. Ingående okända parametrar är vilken över- respektive underkapacitet varje specifikt företag har på den särskilda kompetens som är föreskriven på den som ska utföra brandskyddskontroll samt vilken fristuppfyllnad i dagens system just det företaget i så fall också har. Utan dessa ingångsvärden kan påverkan inte beräknas i det enskilda fallet.

11 Konkurrensförhållanden för företag

Det förväntas inte uppstå några nya konkurrensförhållanden än de som redan råder idag.

12 Andra aspekter för företag

Inom de berörda företagen kan förändringen komma att innebära någon form av organisationsförändring. Detta kan leda till antingen friställanden, nyanställningar eller omorganisationer av annat slag.

13 Särskilda hänsyn till små företag

Alla företag som påverkas är små eller medelstora företag. Det som sägs ovan gäller även här.

14 Kontaktpersoner

Håkan Sten

Enheten för brandskydd och brandfarlig vara

hakan.sten@msb.se

010-240 50 55

Bilaga 1 - Ekonomiska effekter för enskilda fastighetsägare

Utgångspunkter för nedanstående redovisning är att en brandskyddskontroll kostar lika mycket oavsett anläggningstyp. Så är inte alltid fallet, men då får man ta hänsyn till det när effekten ska bedömmas i varje enskilt fall. Nedan är endast de vanligaste kombinationernas ungefärliga ekonomiska konsekvenser redovisade.

Anläggningstyp	Kostnadseffekter av förslaget till nya frister
Småhus med enbart fastbränslepanna	Alla får ca 33 % lägre kostnad
Småhus med enbart olja- eller gaspanna	Alla får ca 33 % lägre kostnad
Småhus med enbart pelletspanna	Alla får ca 67 % lägre kostnad
Pannor i flerfamiljshus	Alla får ca 33 % lägre kostnad
Småhus med endast lokaleldstäder som används för eldning i korta eldningscykler i genomsnitt en gång per vecka	Alla får ca 33 % högre kostnad (kostnaden som per år förut uppskattades till ca 125 kr, blir nu 167 kr)
Småhus med endast lokaleldstäder som används för uppvärmning av det rum de är uppställda i	Alla får ca 33 % lägre kostnad
Småhus med endast lokaleldstäder som eldas med pellets	Alla får ca 67 % lägre kostnad
Småhus med en kombination av en panna som inte eldas med pellets och en lokaleldstad som används för eldning i korta eldningscykler i genomsnitt en gång per vecka	Alla får ca 20 % lägre kostnad
Småhus med en kombination av en panna som inte eldas med pellets och en lokaleldstad som används för uppvärmning av det rum den är uppställda i	Alla får ca 33 % lägre kostnad

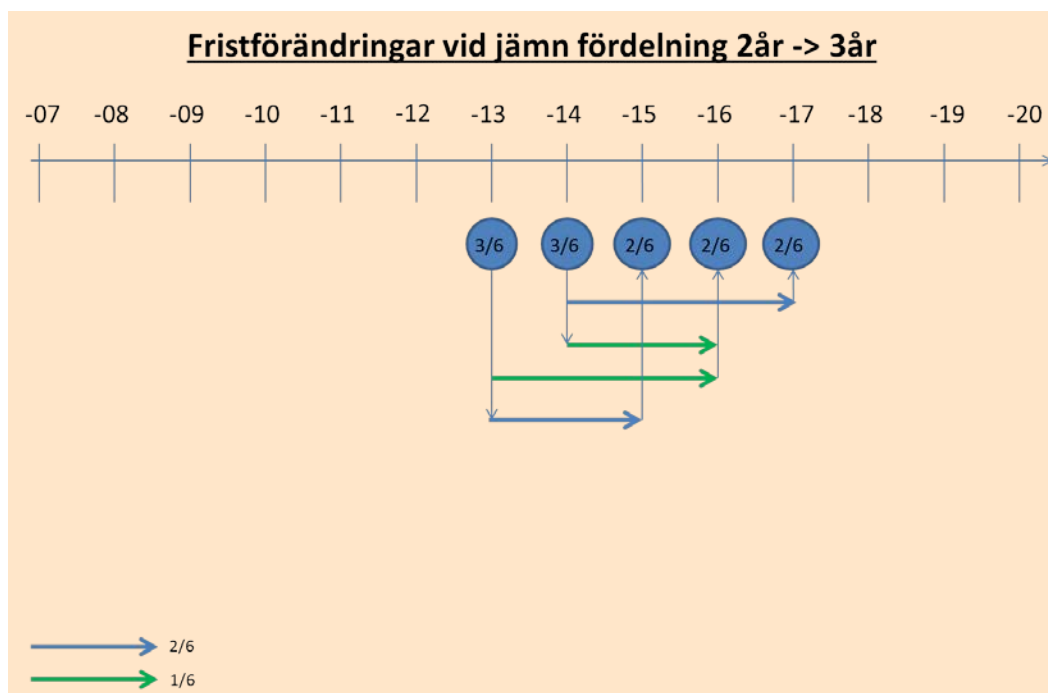
Bilaga 2 - Effekter för branschen i sin helhet

Utgångspunkter för nedanstående arbetskraftsberäkning är att det görs 10 brandskyddskontroller per dag och att det går 200 effektiva arbetsdagar på ett år.

Gamla systemet								
Objekt	Antal	Frist	Förrättningar	per dag	mandagar	arb.dag/år	Manår	
Oljepanna > 60kW	20810	4	5203					
Oljepanna < 60kW	83558	4	20890					
Fastbränslepanna konventionell	125151	2	62576					
Fastbränslepanna keramisk	93960	2	46980					
Pelletspanna	99344	2	49672					
lokal eldstad trivsel.	1000000	8	125000					
Lokal eldstad huvudsaklig	650000	2	325000					
Gaspanna	18847	4	4712					
			s:a 640031	10	64003	200	320	
Nya systemet								
Oljepanna > 60kW	20810	6	3468					
Oljepanna < 60kW	83558	6	13926					
Fastbränslepanna konventionell	125151	3	41717					
Fastbränslepanna keramisk	93960	3	31320					
Pelletspanna	99344	6	16557					
lokal eldstad trivsel.	1000000	6	166667					
Lokal eldstad huvudsaklig	650000	3	216667					
Gaspanna	18847	6	3141					
			s:a 493464	10	49346	200	247	

Ovan schematiska beskrivning av arbetskraftsbehovsförändringen kommer inte att få fullt så negativa effekter på den förväntade arbetskraftsbehovsminskningen som beräkningen visar. Då alla brandskyddskontroller i dagsläget inte utförs måste man dra bort den delen ifrån den beräknade minskningen. En överslagsmässig analys av inrapporterade gjorda brandskyddskontroller under de senaste åren visar att brandskyddskontrollens eftersläpning motsvarar 10-15 % av det totala behovet av behöriga brandskyddskontrollanter. Detta ger att den förväntade arbetskraftsbehovsminskningen blir mindre än hälften så stor som beräkningen visar.

Bilaga 3 - Schematiska planeringsmodeller för övergång till nya brandskyddskontrollfrister

Om man redan idag har en mellan åren jämn fördelning på sina brandskyddskontrollobjekt så kan man med följande princip fördela sina brandskyddskontrollobjekt framöver. Lägg märke till att fristmöjligheterna i detta fall ligger någonstans mellan två och tre år.

Anledningen till att det delats upp i sjättedelar är för att underlätta uppdelningen. För att få en jämn fördelning ska de gamla tvåårsfristerna delas upp i två delar ($3/6$ i varje) för att de sen ska fördelas över tre år i tre lika delar ($2/6$ i varje). Sjättedelar används då minsta gemensamma nämnare för två och tre är sex. Rent schematiskt kan man då använda det ovan redovisade systemet.

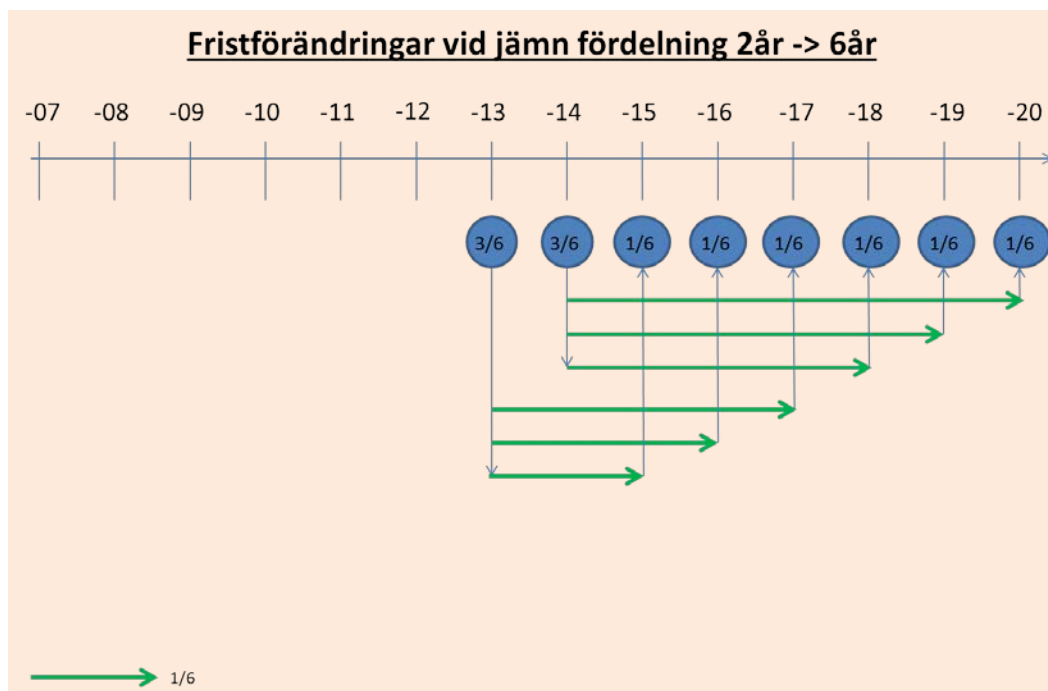
Jämför bilden ovan:

Detta ger att $2/3$ av det som brandskyddskontrollerades under år 2013 ska brandskyddskontrolleras 2015 => ($2/3$ av $3/6 = 2/6$).

$1/3$ av det som brandskyddskontrollerades 2013 ska brandskyddskontrolleras 2016 => ($1/3$ av $3/6 = 1/6$).

$1/3$ av det som brandskyddskontrollerades 2014 ska brandskyddskontrolleras 2016 => ($1/3$ av $3/6 = 1/6$).

Samt att $\frac{2}{3}$ av det som brandskyddskontrollerades under år 2014 ska brandskyddskontrolleras 2017 => ($\frac{2}{3}$ av $\frac{3}{6} = \frac{2}{6}$).
Denna planering ger att det inte uppstår något annat arbetskraftsglapp än det som ändå eventuellt uppstår pga fristförändringarna. Man går alltså från en jämn belastning i det gamla fristsystemet till en jämn belastning i det nya systemet.

Även här delas de gamla tvåårsfristerna i två delar ($\frac{3}{6}$ i varje) och fördelar de objekten (de nya sexårsfristerna) i sex lika delar ($\frac{1}{6}$ i varje). Lägga märke till att fristmöjligheterna i detta fall ligger någonstans mellan två och sex år.

Jämför bilden ovan:

Detta ger att $\frac{1}{3}$ av det som brandskyddskontrollerades 2013 ska brandskyddskontrolleras 2015 => ($\frac{1}{3}$ av $\frac{3}{6} = \frac{1}{6}$),

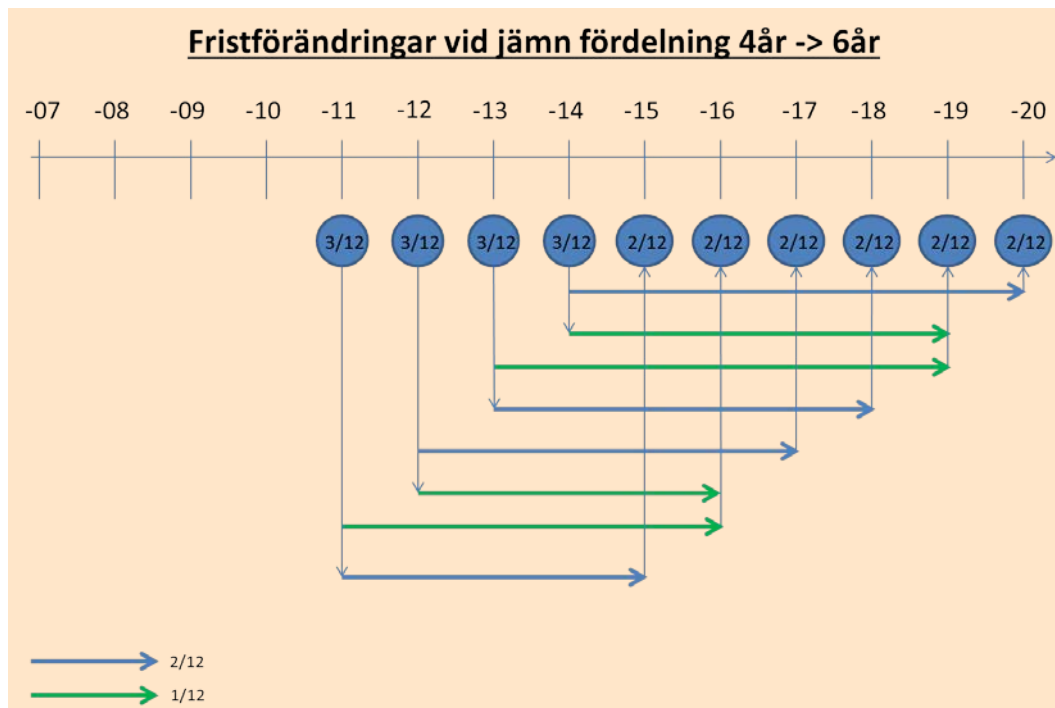
$\frac{1}{3}$ av det som brandskyddskontrollerades 2013 ska brandskyddskontrolleras 2016 => ($\frac{1}{3}$ av $\frac{3}{6} = \frac{1}{6}$) och

$\frac{1}{3}$ av det som brandskyddskontrollerades 2013 ska brandskyddskontrolleras 2017 => ($\frac{1}{3}$ av $\frac{3}{6} = \frac{1}{6}$).

Således även att $\frac{1}{3}$ av det som brandskyddskontrollerades 2014 ska brandskyddskontrolleras 2018 => ($\frac{1}{3}$ av $\frac{3}{6} = \frac{1}{6}$),

$\frac{1}{3}$ av det som brandskyddskontrollerades 2014 ska brandskyddskontrolleras 2019 => ($\frac{1}{3}$ av $\frac{3}{6} = \frac{1}{6}$) och

$\frac{1}{3}$ av det som brandskyddskontrollerades 2014 ska brandskyddskontrolleras 2020 => ($\frac{1}{3}$ av $\frac{3}{6} = \frac{1}{6}$).

Här delas de gamla fyraårsfristerna i fyra delar (3/12 i varje) och fördelar de objekten (de nya sexårsfristerna) i sex lika delar (2/12 i varje). Lagg märke till att fristmöjligheterna i detta fall ligger någonstans mellan fyra och sex år.

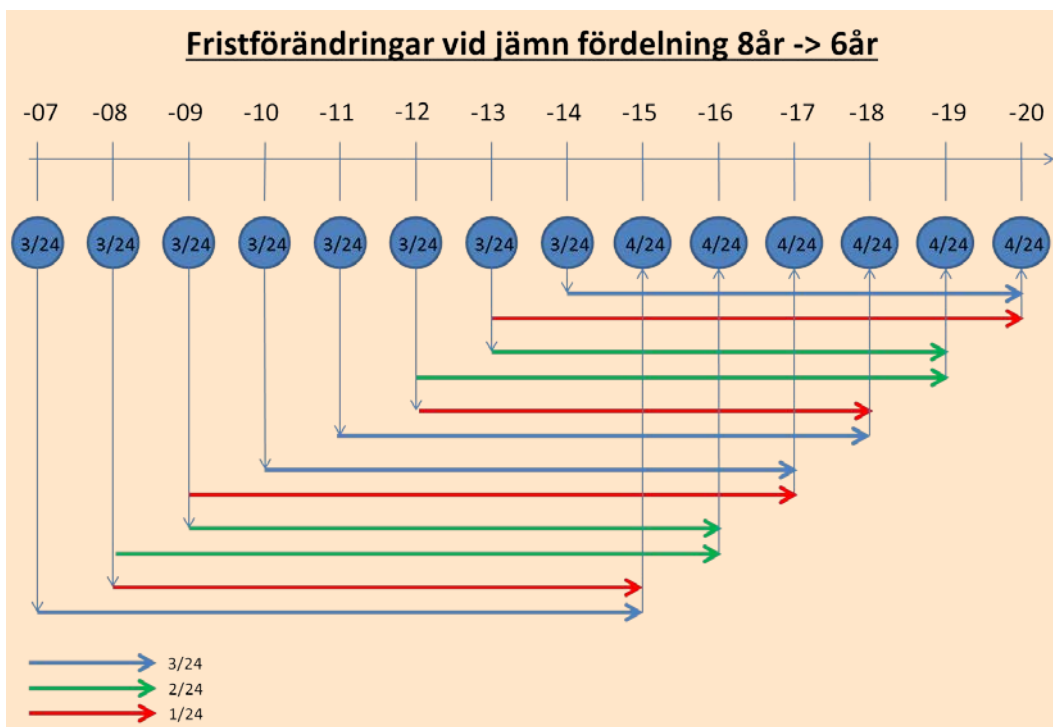
Jämför bilden ovan:

Detta ger att 2/3 av det som brandskyddskontrollerades 2011 ska brandskyddskontrolleras 2015 => (2/3 av 3/12= 2/12) och resten, 1/3 av det som brandskyddskontrollerades 2011 ska brandskyddskontrolleras 2016 => (1/3 av 3/12= 1/12).

Sen ska 1/3 av det som brandskyddskontrollerades 2012 brandskyddskontrolleras 2016 => (1/3 av 3/12= 1/12) och resten 2/3 av det som brandskyddskontrollerades 2012 ska brandskyddskontrolleras 2017 => (2/3 av 3/12= 2/12).

Således ska 2/3 av det som brandskyddskontrollerades 2013 brandskyddskontrolleras 2018 => (2/3 av 3/12= 2/12) och resten, 1/3 av det som brandskyddskontrollerades 2013 ska brandskyddskontrolleras 2019 => (1/3 av 3/12= 1/12).

Sen ska 1/3 av det som brandskyddskontrollerades 2014 brandskyddskontrolleras 2019 => (1/3 av 3/12= 1/12) och resten 2/3 av det som brandskyddskontrollerades 2014 ska brandskyddskontrolleras 2020 => (2/3 av 3/12= 2/12).

Här delar man upp de gamla åttaårsfristerna i åtta delar (3/24 i varje) och fördelar de objekten (de nya sexårsfristerna) i sex lika delar (4/24 i varje). Lagg märke till att fristmöjligheterna i detta fall ligger någonstans mellan åtta och sex år.

Jämför bilden ovan:

Detta ger att allt det som brandskyddskontrollerades 2007 ska brandskyddskontrolleras 2015 plus 1/3 av det som brandskyddskontrollerades 2008 => $(3/24 + (1/3 \text{ av } 3/24 = 1/24) = 4/24)$ och resten,

2/3 av det som brandskyddskontrollerades 2008 ska brandskyddskontrolleras 2016 plus 2/3 av det som brandskyddskontrollerades 2009 => $((2/3 \text{ av } 3/24 = 2/24) + (2/3 \text{ av } 3/24 = 2/24)) = 4/24$.

Sen ska 1/3 av det som brandskyddskontrollerades 2009 brandskyddskontrolleras 2017 plus allt som brandskyddskontrollerades 2010 => $(1/3 \text{ av } 3/24 = 1/24) + 3/24 = 4/24$.

Således ska allt det som brandskyddskontrollerades 2011 brandskyddskontrolleras 2018 plus 1/3 av det som brandskyddskontrollerades 2012 => $(3/24 + (1/3 \text{ av } 3/24 = 1/24) = 4/24)$ och resten,

2/3 av det som brandskyddskontrollerades 2012 ska brandskyddskontrolleras 2019 plus 2/3 av det som brandskyddskontrollerades 2013 => $((2/3 \text{ av } 3/24 = 2/24) + (2/3 \text{ av } 3/24 = 2/24)) = 4/24$.

Sen ska 1/3 av det som brandskyddskontrollerades 2013 brandskyddskontrolleras 2020 plus allt som brandskyddskontrollerades 2014 => $(1/3 \text{ av } 3/24 = 1/24) + 3/24 = 4/24$.